

Zašto medicinske sestre pomažu drugim ljudima ?

Marina Sibiljan¹, Lorenzo Glavinić¹, Ivana Bule¹ i Joško Sindik²

¹ Opća bolnica Dubrovnik, Dubrovnik

²Institut za antropologiju, Zagreb

Sažetak

Predmet ovoga rada je utvrditi zašto medicinske sestre pomažu drugima. Zanimanje medicinske sestre nosi specifičnosti, s obzirom na karakteristike posla profesionalnog pomagača ljudima. Cilj nam je bio utvrditi postoje li razlike u razlozima pomaganja drugima u odnosu na mjesto studiranja (gradove Dubrovnik i Zagreb), te s obzirom na kronološku dob, spol, bračno stanje, radni staž ispitanika. Ispitali smo uzorke izvanrednih studenata studija sestrinstva na Sveučilištu u Dubrovniku te na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu, koristeći upitnik „Zašto pomažemo drugima“ koji se sastoji od pet pitanja višestrukog izbora. Rezultati istraživanja su pokazali da ne postoje statistički značajne razlike u odnosu na različite aspekte pomaganja ljudima niti u jednoj od ispitivanih nezavisnih varijabli (mjesto studiranja, kronološka dob, spol, bračno stanje, radni staž ispitanika).

Ključne riječi: pomaganje, medicinske sestre, razlike, studenti sestrinstva

Uvod

Živimo u dvadeset i prvom stoljeću, stoljeću tehnologije napretka, razvoja medija, ali i stoljeću u kojem su najizraženija asocijalna ponašanja. Danas putem medija, novina, vijesti, Interneta možemo čuti i vidjeti kako mediji prenose uglavnom vijesti o zlostavljanjima, krađama, ubojstvima, silovanjima i sl. a sve vijesti o ljudskoj dobroti ili pomaganju sve teže nalaze svoje mjesto u medijima. Ipak, sva dobra djela koje ljudi rade su iznad asocijalnih ponašanja. Znanosti poput psihologije, psihijatrije, sociologije bave se proučavanjem uzroka i posljedice asocijalnog ponašanja. Socijalna psihologija se sve više bavi proučavanjem prosocijalnog ponašanja. *Prosocijalno ponašanje* su svi oni oblici ponašanja koji su usmjereni na druge ljude i iz kojih kasnije za te ljude slijede

pozitivne posljedice. *Pomagačko ponašanje* ili pomaganje drugima ja oblik ponašanja u kojima osoba pokazuje ljubaznost prema drugima, žrtvuje svoj život za dobrobit drugih. (1) Možemo pomagati na različite načine: od konkretne pomoći u obliku davanja materijalnih sredstava ili pomoći u obavljanju nekog posla do pružanja potpore i razumijevanja. Smatra se da svaka osoba koja pomaže drugima i altruistički motivirana. Altruizam je naklonost prema drugim ljudima, spremnost da im se pomogne čak i pod cijenu ugrožavanja vlastitog života. (1)

Osobe koje pomažu drugima čine to dobrovoljno i usmjerene su na potrebe drugih ljudi. Nažalost, nisu svi ljudi usmjereni samo na pomaganje drugima. Ljudi ako i pomažu drugima to rade iz različitih motiva. Neki odabiru pomagačka zanimanja kao liječnik, psiholog jer žele svoj život posvetiti pomaganju drugima dok drugi ova zanimanja biraju zbog financija ili statusa u društvu. Ljudi često pomažu drugima ili žele pomagati samo da bi sebe doživjeli kao „dobre ljude“ ili pak da vladaju nad drugim ljudima. Pomaganje sa sobom ne nosi uvijek samo pozitivne motive. Većina ljudi koja pomaže drugima u svoje slobodno vrijeme čini to iz pozitivnih motiva. Često se ljudi osjećaju krivima za neke događaje u svijetu kao npr. . za rat ili bolesti pa se zato uključuju u rad i pomaganje drugima kao volonteri. Osobe se zbog raznih razloga uključuju u pružanje pomoći. Dobrovoljci se često uključuju u pružanje pomoći drugima zbog socijalnih normi prema kojima se od ljudi očekuje da pružamo pomoć onima kojima je potrebna. Ovakvi ljudi pomažu drugima samo zbog toga da bi udovoljili društvenim normama i izbjegli društvenu osudu. Neki ljudi pomažu drugima zbog usvojene norme socijalne odgovornosti. To su standardi ponašanja koji propisuju kako trebamo pomoći slabijima. Potreba za pomaganjem može biti povezana i s normom pravednosti. Ljudi ponekad vide i shvaćaju kako je njima bolje nego drugim ljudima, a da oni za to nisu posebno zaslužni, a tako i uviđaju kako je nekima mnogo teže nego njima, a da za to nisu sami krivi. Upravo zbog svih tih razloga ljudi se trude pomagati drugima. Norme recipročnosti su jedna od razloga zašto neki ljudi pomažu drugima. Ljudi vjeruju da pružanje pomoći drugima na neki način osigurava pomoć i njima ako im zatreba. Međutim, pojedinci pomažu drugima zbog osobnih normi. To mogu biti moralne norme ili slika osobe o samome sebi koja će pomoći svakome kome je pomoć potrebna (2). Ljudi obično pomažu onim osobama za koje smatraju da su im slični.(npr. isti spol, godine života) Takav oblik pružanja pomoći praćen je samim predrasudama pomagača. Postoje ljudi koji pred nekim stradalima osjećaju neugodu pa im samo zbog osjećaja neugode pružaju pomoć. Nažalost ovaj

oblik pružanja pomoći vrijedi za većinu ljudi. Društvene i osobne norma ne vrijede samo za pomagača nego i za stradalnike. Osobama kojima pružamo pomoć svjesne su da u tom trenutku ne mogu uzvratiti na pruženoj pomoći. Svi oblici pomaganja i motivi koji ljude pokreću da drugima pomažu odnose se na učinkovitost pružene pomoći i /ili reakciji osobe kojoj smo pomagali. Ako smo nekom pomagali samo zbog materijalne koristi, onda tu materijalnu dobit očekujemo i od drugih. Ukoliko pomažemo nekome da bismo mu olakšali neku tešku situaciju onda će i naš trud uistinu biti nagrađen. Ako pomažemo drugima samo da bi sebe doživjeli kao dobre ljude onda će nam i sam čin pomaganja bez obzira na uspješnost pomoći probuditi samopoštovanja (1). Često nastaje razlika između očekivanja i stvarnih učinaka pomagačkog ponašanja pa se može znatno umanjiti kvalitetu pomoći zadovoljstva koje pomagači doživljavaju u svom radu. Učinci pružanja pomoći velikim djelom ovise o znanjima i vještinama pomagača kao i njegovoj motivaciji (3, 4, 5). Vrlo je važno spoznati vlastite motive za pružanje pomoći kao i očekivanja koja ih prate. Zvanje medicinske sestre bi mogli nazvati i „pomagačko“ zvanje.

Medicinske sestre ne pomažu samo bolesnima, pomažu i zdravima pravilnim edukacijama i prevencijama bolesti. Od najranijih početaka i „dame sa svjetiljkom“- Florence Nightingale do danas se cilj i misija djelovanja medicinskih sestara i ostalih zdravstvenih djelatnika nije promijenio. Florence Nightingale je zapravo osnivačica sestrinstva kao profesije. Svaki pojedinac je bar jednom zatražio pomoć medicinske sestre, bilo zbog sebe ili svojih bližnjih. Pomoć nije samo u davanju lijeka bolesnoj osobi nego i topla riječ, ohrabrujući stisak ruke, utjeha u danima straha i zabrinutosti za nečije zdravlje. Od povijesti i samih početaka brige i pomoći Florence Nightingale je u svoj dnevnik bilježila opažanja o bolesnima. Iako je bila iz visokog staleža njen životni cilj je bio pomaganje bolesnim i nesretnim ljudima. Svjesna siromaštva i patnje najnižih staleža, krenula je u nemilosrdnu borbu i pružanje pomoći od najnižih staleža, ne znajući da će tako promijeniti jedan aspekt življenja svih ljudi. Bolnice koje su do tada postojale bile su samo za one koji su ih mogli platiti. Svoju želju da pomaže ostvarila je tako što je omogućila i siromašnima pravo na liječenje i bolnice. Djelovala je u Krimskom ratu, smanjila je smrtnost s 40% na 2% jer je poboljšala higijenske uvjete, uklonjeni su izvori sepse crijevnih zaraza, odvojila je bolesne od ranjenih (5). Na sve te načine ona je pomogla tada oboljelim ljudima, ali i nama danas jer su upravo tada postavljeni temelji za razvoj sestrinstva kao pomagačke grane zanimanja. Iz tog vremena je i proizašla definicija

Virginie Henderson: "Uloga medicinske sestre je pomoć pojedincu bolesnom i zdravom u obavljanju aktivnosti koje doprinose zdravlju ili oporavku (ili mirnoj smrti), a koje bi obavljao samostalno kad bi imao potrebnu snagu, volju ili znanje. Pomoć treba pružiti na način koji će doprinijeti bržem postizanju njegove samostalnosti." (4) Rad svake medicinske sestre se treba temeljiti na toj definiciji. Osoba koja je izabrala zanimanje u zdravstvu sigurno u sebi ima neki svoj razlog zašto se odlučio na taj poziv, poziv pomaganja. Kroz posao medicinske sestre pomažemo primjenom razvijenih komunikacijskih vještina (5). Svaki pacijent je individua za sebe, a medicinska sestra mora znati koji je najbolji i najpotrebniji način pomaganja. Za jednu pacijenticu kojoj je dijagnosticiran karcinom dojke bez obzira na njenu dob, prije operativnog zahvata mastektomije potrebna joj je prava i potpuna psihološka pomoć i priprema. Sama spoznaja s novootkrivenom dijagnozom budi strah i nemir kod pacijentice. Medicinska sestra mora prepoznati strah i pomoći pacijentici na način da joj omogući da postavi pitanja vezana za njenu bolest, operativni zahvat, liječenje i da na ta pitanja dobije odgovor u okviru sestrijskih kompetencija. Treba svakoj pacijentici omogućiti da verbalizira svoj strah. Često nažalost, zbog obujma svoga posla i velikog broja bolesnika na dvije sestre u smjeni, sestre zaborave da je njihova uloga pomaganje. Ponekad nemaju vremena za razgovor s pacijentom, a zapravo razgovor, stisak ruke i osmijeh su najbolja pomoć i na bolesnike djeluje kao najbolja terapija. Zato je važno da se zapitamo: „Zašto zapravo pomažemo drugima?“ Pomažemo li mi kao medicinske sestre samo zato jer nam je to u opisu našeg posla, zato što nas to ispunjava, zbog toga što tako postajemo bolje osobe ili pak zato što nas naša vjera uči pomaganju našim bližnjima? (3) Pomaganje i davanje drugima pomaže svakom biću. Stavljanje potreba drugih ispred svojih vlastitih pomaže nekim ljudima da pronađu smisao i svrhu života. Pomaganje često odvlači pažnju od tuge i praznine koju svi ponekad osjetimo. Pomaganje ima pozitivan učinak na naše zdravlje i život općenito. Pomaganje jača osjećaj zadovoljstva, smanjuje negativnost i depresiju, jača imunitet, smanjuje stres, stvara veze, iskustvo, uči nas zahvalnosti (2).

Ciljevi istraživanja (s pripadnim hipotezama) bili su utvrditi postoje li razlike u aspektima pomaganja drugima kod studenata sestriinstva (medicinskih sestara):

- a) u dva različita grada (Dubrovnik i Zagreb): pretpostavili smo da ne postoje statistički značajne razlike u odnosu na mjesto studiranja;
- b) s obzirom na dob sudionika (stariji i mlađi): pretpostavili smo da ne postoje statistički značajne razlike u odnosu na dob;

c) s obzirom na bračni status (neudate/ udane / razvedene); pretpostavili smo da ne postoje statistički značajne razlike u odnosu na bračno stanje;

d) s obzirom na radni staž (dulji / kraći); pretpostavili smo da ne postoje statistički značajne razlike u odnosu na radni staž.

Metode

Ispitanici su polaznici studija sestrinstva u Dubrovniku i Zagrebu i to 23 studenta sestrinstva iz Dubrovnika i 16 studenata sestrinstva iz Zagreba. S obzirom na bračno stanje 12 ih nije u braku, 21 polaznik studija sestrinstva je u braku dok ih je 6 rastavljeno. Prosječna dob ispitanika je 33 godine, a prosječni radni staž je 13 godina.

Od instrumentarija, u istraživanju smo se koristili upitnikom *Zašto pomažemo drugima*, autorice Mirjane Krizmanić, iz priručnika „Psihološka i duhovna pomoć pomagaču“ (1). Upitnik se sastoji od pet čestica s različitim brojem ponuđenih odgovora višestrukog izbora. Prikupljeni su i podaci o demografskim varijablama kao: kronološka dob, bračno stanje, radni staž i grad studiranja, uspoređujući studentice iz Dubrovnika i Zagreba.

U obradi podataka, za potrebe deskriptivne statistike, koristili smo se aritmetičkom sredinom i standardnom devijacijom. Za testiranje razlika koristili smo Mann-Whitney U test (za nezavisne varijable kronološke dobi, grada, radnog staža) dok smo za razlike za razna bračna stanja koristili Kruskal Wallis test.

Rezultati

Rezultati su prikazani u priloženim tablicama.

Tablica 1. Deskriptivna statistika za sve varijable upitnika

5. VARIJABLE	Minimu m	Maxim um	Aritmetič ka sredina	Standard no raspršenj e
(1) Pomažem drugim ljudima, jer:				
a) je pružanje pomoći dio mog posla (zvanja, profesije)	0	1	0,683	0,471

b) to drugi ljudi od mene očekuju	0	0	0,000	0,000
c) nas tome uči vjera	0	1	0,024	0,156
d) ne mogu skrštenih ruku gledati tuđu patnju	0	1	0,439	0,502
e) bolje mislim o sebi ako sam nekome pomogao, -la	0	1	0,195	0,401
d) sam tako odgojen, -a	0	1	0,366	0,488
e) i meni može jednom zatrebati pomoć drugih ljudi	0	1	0,195	0,401
f) nije pravedno da neki trpe dok je drugima život dobar i lagodan	0	1	0,073	0,264
(2) Pomažem drugim ljudima:				
a) u okviru svog svakodnevnog rada	0	1	0,951	0,218
b) u svoje slobodno vrijeme	0	1	0,049	0,218
c) kadgod mi se za to pruži prilika	0	1	0,732	0,449
d) kada me okolnosti na to natjeraju	0	1	0,244	0,435
(3) Kada nekome pružim pomoć za uzvrat očekujem:				
a) zahvalnost onoga kome sam pomogao	0	1	0,098	0,300
b) neku materijalnu naknadu	0	0	0,000	0,000
c) poštovanje bližnjih	0	1	0,415	0,499
d) Božju milost	0	1	0,268	0,449
e) naklonost onoga kome sam pomogao, - la	0	1	0,024	0,156
f) pozitivne učinke pružene pomoći	0	1	0,854	0,358
g) smanjenje vlastite neugode koju osjećam	0	1	0,268	0,449

zbog tuđe patnje				
(4) Iskustvo me uči da mnogi pomagači pružaju pomoć zbog :				
a) grižnje savjesti	0	1	0,146	0,358
b) očekivanja da se "dobro dobrim vraća"	0	1	0,537	0,505
c) straha od Boga	0	1	0,024	0,156
d) naivnosti i idealizma	0	1	0,024	0,156
e) dobrote i visokih moralnih vrijednosti	0	1	0,268	0,449
f) stjecanja ugleda i poštovanja drugih ljudi	0	1	0,268	0,449
g) veće vrijednosti u vlastitim očima	0	1	0,220	0,419
h) koristoljublja	0	1	0,488	0,506
5) Iskustvo me uči da ljudi nisu skloni pomagati drugim ljudima jer:				
a) nemaju dovoljno znanja o pružanju pomoći ljudima u nevolji	0	1	0,205	0,409
b) ih to i suviše opterećuje	0	1	0,205	0,409
c) ne mogu gledati i slušati tuđu patnju	0	1	0,282	0,456
d) i sami imaju svojih problema	0	1	0,436	0,502
e) smatraju da si svatko može i treba sam pomoći	0	0	0,000	0,000
f) vjeruju da su mnogi zaslužili nevolje koje su ih snašle	0	1	0,077	0,270
g) ni drugi ljudi ne pomažu njima kad im je teško	0	1	0,231	0,427
h) se ionako ne može pomoći svima kojima je pomoć potrebna	0	1	0,205	0,409

i) ne žele preuzeti odgovornost za tuđu patnju	0	1	0,282	0,456
--	---	---	-------	-------

Najčešći razlog pružanja pomoći je činjenica da je pružanje pomoći dio posla medicinske sestre. Najčešće medicinske sestre pomažu drugim ljudima jer je to dio njihova svakodnevnog rada. Zauzvrat medicinske sestre najčešće očuju pozitivne učinke pružene pomoći. Po mišljenju medicinskih sestara, najviše ljudi pruža pomoć drugima jer očekuju da se dobro dobrim vraća ili iz koristoljublja. Konačno, ljudi su katkad neskloni pomagati drugima jer i sami imaju svojih problema.

Tablica 2. Razlike u pomaganju u odnosu na grad studiranja (Zagreb, Dubrovnik)

VARIJABLE	Grad	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Mann-Whitney U	Značajnost (p)
(1) Pomažem drugim ljudima, jer:					
a) je pružanje pomoći dio mog posla (zvanja, profesije)	Dubrovnik	0,609	0,499	172,000	,254
	Zagreb	0,778	0,428		
b) to drugi ljudi od mene očekuju	Dubrovnik	0,000	0,000	207,000	1,000
	Zagreb	0,000	0,000		
c) nas tome uči vjera	Dubrovnik	0,000	0,000	195,500	,258
	Zagreb	0,056	0,236		
d) ne mogu skrštenih ruku gledati tuđu patnju	Dubrovnik	0,391	0,499	184,500	,492
	Zagreb	0,500	0,514		
e) bolje mislim o sebi ako sam nekome pomogao, -la	Dubrovnik	0,261	0,449	176,000	,236
	Zagreb	0,111	0,323		
f) sam tako odgojen, -a	Dubrovnik	0,522	0,511	133,500	,021
	Zagreb	0,167	0,383		

g) i meni može jednom zatrebati pomoć drugih ljudi	Dubrovnik	0,087	0,288	156,000	,051
	Zagreb	0,333	0,485		
h) nije pravedno da neki trpe dok je drugima život dobar i lagodan	Dubrovnik	0,087	0,288	200,500	,705
	Zagreb	0,056	0,236		
(2) Pomažem drugim ljudima:					
a) u okviru svog svakodnevnog rada	Dubrovnik	0,913	0,288	189,900	,205
	Zagreb	1,000	0,000		
b) u svoje slobodno vrijeme	Dubrovnik	0,087	0,288	189,900	,205
	Zagreb	0,000	0,000		
c) kadgod mi se za to pruži prilika	Dubrovnik	0,739	0,449	203,500	,905
	Zagreb	0,722	0,461		
d) kada me okolnosti na to natjeraju	Dubrovnik	0,261	0,449	199,000	,778
	Zagreb	0,222	0,428		
(3) Kada nekome pružim pomoć za uzvrat očekujem:					
a) zahvalnost onoga kome sam pomogao	Dubrovnik	0,174	0,388	171,000	0,660
	Zagreb	0,000	0,000		
b) neku materijalnu naknadu	Dubrovnik	0,000	0,000	207,000	1,000
	Zagreb	0,000	0,000		
c) poštovanje bližnjih	Dubrovnik	0,304	0,470	155,000	110
	Zagreb	0,556	0,511		
d) Božju milost	Dubrovnik	0,217	0,422	183,000	,411

	Zagreb	0,333	0,485		
e) naklonost onoga kome sam pomogao,- la	Dubrovnik	0,043	0,209	198,000	,376
	Zagreb	0,000	0,000		
f) pozitivne učinke pružene pomoći	Dubrovnik	0,870	0,344	199,500	,748
	Zagreb	0,833	0,383		
g) smanjenje vlastite neugode koju osjećam zbog tuđe patnje	Dubrovnik	0,304	0,470	190,000	,561
	Zagreb	0,222	0,428		
(4) Iskustvo me uči da mnogi pomagači pružaju pomoć zbog :					
a) grižnje savjesti	Dubrovnik	0,174	0,388	194,000	,577
	Zagreb	0,111	0,323		
b) očekivanja da se "dobro dobrim vraća"	Dubrovnik	0,478	0,511	179,500,	,403
	Zagreb	0,611	0,502		
c) straha od Boga	Dubrovnik	0,043	0,209	198,000	,376
	Zagreb	0,000	0,000		
d) naivnosti i idealizma	Dubrovnik	0,000	0,000	195,500	,258
	Zagreb	0,056	0,236		
e) dobrote i visokih moralnih vrijednosti	Dubrovnik	0,348	0,487	169,500	,199
	Zagreb	0,167	0,383		
f) stjecanja ugleda i poštovanja drugih ljudi	Dubrovnik	0,261	0,449	203,500	,905
	Zagreb	0,278	0,461		
g) veće vrijednosti u vlastitim očima	Dubrovnik	0,304	0,470	167,000	,143
	Zagreb	0,111	0,323		

h) koristoljublja	Dubrovnik	0,348	0,487		
	Zagreb	0,667	0,485		
(5) Iskustvo me uči da ljudi nisu skloni pomagati drugim ljudima jer:					
a) nemaju dovoljno znanja o pružanju pomoći ljudima u nevolji	Dubrovnik	0,261	0,449	159,000	,308
	Zagreb	0,125	0,342		
b) ih to i suviše opterećuje	Dubrovnik	0,174	0,388	170,000	,568
	Zagreb	0,250	0,447		
c) ne mogu gledati i slušati tuđu patnju	Dubrovnik	0,304	0,470	174,000	,714
	Zagreb	0,250	0,447		
d) i sami imaju svojih problema	Dubrovnik	0,478	0,511	165,000	,528
	Zagreb	0,375	0,500		
e) smatraju da si svatko može i treba sam pomoći	Dubrovnik	0,000	0,000	184,000	1,000
	Zagreb	0,000	0,000		
f) vjeruju da su mnogi zaslužili nevolje koje su ih snašle	Dubrovnik	0,087	0,288	179,000	,781
	Zagreb	0,063	0,250		
g) ni drugi ljudi ne pomažu njima kad im je teško	Dubrovnik	0,130	0,344	139,000	,078
	Zagreb	0,375	0,500		
h) se ionako ne može pomoći svima kojima je pomoć potrebna	Dubrovnik	0,217	0,422	178,500	,822
	Zagreb	0,188	0,403		
i) ne žele preuzeti odgovornost za tuđu patnju		0,348	0,487	154,500	,280
		0,188	0,403		

Nema razlika u aspektima pomaganja drugima kod studenata u dva različita grada. Jedina statistički značajna razlika je pronađena u sklonosti pomaganju zbog toga što je netko tako odgojen, gdje veće prosječne rezultate imaju studentice iz Dubrovnika.

Tablica 3. Dobne razlike u pomaganju drugima

VARIJABLE	Dob	Aritmetička sredina	Standardno raspršenje	Mann-Whitney U test	Značajnost (p)
1) Pomažem drugim ljudima, jer:					
a) je pružanje pomoći dio mog posla (zvanja, profesije)	Mlađi	,7368	,45241	407,000	,433
	Stariji	,6190	,49761		
b) to drugi ljudi od mene očekuju	Mlađi	,0000	,00000	430,500	1,000
	Stariji	,0000	,00000		
c) nas tome uči vjera	Mlađi	,0526	,22942	420,000	,293
	Stariji	,0000	,00000		
d) ne mogu skrštenih ruku gledati tuđu patnju	Mlađi	,3684	,49559	368,000	,497
	Stariji	,4762	,51177		
e) bolje mislim o sebi ako sam nekome pomogao, -la	Mlađi	,1053	,31530	353,500	,159
	Stariji	,2857	,46291		
f) sam tako odgojen, -a	Mlađi	,4211	,50726	413,000	,597
	Stariji	,3333	,48305		
g) i meni može jednom	Mlađi	,2632	,45241	406,500	,348

zatrebati pomoć drugih ljudi	Stariji	,1429	,35857		
h) nije pravedno da neki trpe dok je drugima život dobar i lagodan	Mlađi	,0526	,22942	381,000	,614
	Stariji	,0952	,30079		
(2) Pomažem drugim ljudima:					
a) u okviru svog svakodnevnog rada	Mlađi	,9474	,22942	388,500	,943
	Stariji	,9524	,21822		
b) u svoje slobodno vrijeme	Mlađi	,0526	,22942	429,500	,943
	Stariji	,0476	,21822		
c) kadgod mi se za to pruži prilika	Mlađi	,6842	,47757	374,000	,587
	Stariji	,7619	,43644		
d) kada me okolnosti na to natjeraju	Mlađi	,2632	,45241	425,500	,857
	Stariji	,2381	,43644		
(3) Kada nekome pružim pomoć za uzvrat očekujem:					
a) zahvalnost onoga kome sam pomogao	Mlađi	,1053	,31530	428,500	,917
	Stariji	,0952	,30079		
b) neku materijalnu naknadu	Mlađi	,0000	,00000	430,500	1,000
	Stariji	,0000	,00000		
c) poštovanje bližnjih	Mlađi	,4737	,51299	422,500	,799
	Stariji	,3333	,48305		
d) Božju milost	Mlađi	,2632	,45241	385,500	,875

	Stariji	,2857	,46291		
e) naklonost onoga kome sam pomogao,- la	Mlađi	,0000	,00000	420,000	,293
	Stariji	,0476	,21822		
f) pozitivne učinke pružene pomoći	Mlađi	,8421	,37463	377,000	,555
	Stariji	,9048	,30079		
g) smanjenje vlastite neugode koju osjećam zbog tuđe patnje	Mlađi	,3158	,47757	415,000	,587
	Stariji	,2381	,43644		
(4) Iskustvo me uči da mnogi pomagači pružaju pomoć zbog :					
a) grižnje savjesti	Mlađi	,2105	,41885	407,500	,314
	Stariji	,0952	,30079		
b) očekivanja da se "dobro dobrim vraća"	Mlađi	,4211	,50726	350,000	,216
	Stariji	,6190	,49761		
c) straha od Boga	Mlađi	,0000	,00000	380,000	,342
	Stariji	,0476	,21822		
d) naivnosti i idealizma	Mlađi	,0526	,22942	420,000	,293
	Stariji	,0000	,00000		
e) dobrote i visokih moralnih vrijednosti	Mlađi	,3158	,47757	415,000	,587
	Stariji	,2381	,43644		
f) stjecanja ugleda i poštovanja drugih ljudi	Mlađi	,1579	,37463	345,000	,119
	Stariji	,3810	,49761		
g) veće vrijednosti u vlastitim očima	Mlađi	,1579	,37463	364,000	,340
	Stariji	,2857	,46291		

h) koristoljublja	Mlađi	,6316	,49559	371,000	,063
	Stariji	,3333	,48305		
5) Iskustvo me uči da ljudi nisu skloni pomagati drugim ljudima jer:					
a) nemaju dovoljno znanja o pružanju pomoći ljudima u nevolji	Mlađi	,2222	,42779	386,000	,869
	Stariji	,2000	,41039		
b) ih to i suviše opterećuje	Mlađi	,1111	,32338	317,000	,331
	Stariji	,3000	,47016		
c) ne mogu gledati i slušati tuđu patnju	Mlađi	,2222	,42779	328,000	,515
	Stariji	,3500	,48936		
d) i sami imaju svojih problema	Mlađi	,5000	,51450	363,000	,443
	Stariji	,3500	,48936		
e) smatraju da si svatko može i treba sam pomoći	Mlađi	,0000	,00000	180,000	1,000
	Stariji	,0000	,00000		
f) vjeruju da su mnogi zaslužili nevolje koje su ih snašle	Mlađi	,1667	,38348	360,000	,393
	Stariji	,0000	,00000		
g) ni drugi ljudi ne pomažu njima kad im je teško	Mlađi	,2222	,42779	386,000	,919
	Stariji	,2000	,41039		
h) se ionako ne može pomoći svima kojima je pomoć potrebna	Mlađi	,2778	,46089	367,000	,515
	Stariji	,1500	,36635		
i) ne žele preuzeti	Mlađi	,1667	,38348	309,000	,228

odgovornost za tuđu patnju	Stariji	,4000	,50262		
----------------------------	---------	-------	--------	--	--

Niti jedna dobna razlika nije statistički značajna.

U pogledu bračnog stanja, također nema razlika u aspektima pomaganja drugima. Jedina statistički značajna razlika pronađena je kod percipiranih razloga pružanja pomoći, i to kod razloga pomaganja «dobro se dobrim vraća»: najveće prosječne rezultate postigle su razvedene studentice, dok neudane postižu najniže prosječne rezultate. Niti jedna razlika u aspektima pomaganja drugima nije statistički značajna niti u odnosu na duljinu radnog staža studentica. (*Ove dvije tablice nismo prikazali zbog opširnosti.*)

Rasprava

Dobiveni rezultati nam pokazuju kako ne postoje značajne razlike u aspektima pomaganja drugima, niti s obzirom na dob, ni radni staž, bračni status, mjesto studiranja. Dobiveni podaci slažu se s našim pretpostavkama da neće biti razlika u pružanju pomoći drugima među studentima sestriinstva. Također, potvrdili smo pretpostavku da neće biti specifičnijih razlika među ispitanicima u pomaganju drugima s obzirom na radni staž. Znatne razlike u gradovima studiranja također ne postoje, možda upravo iz razloga jer su na ova pitanja odgovarale osobe iz medicinske struke, tj. medicinske sestre od kojih su većina u radnom odnosu, dok su neke trenutno studentice stručnog studija sestriinstva. Ipak, i jedne i druge imaju u principu temeljno srednjoškolsko obrazovanje za medicinske sestre/tehničare koje se ne razlikuje ni ovisno o gradu studiranja, ali ni u odnosu na dob, radni staž ili bračni status (zanimanje vjerojatno ima presudan utjecaj na stavove prema pomaganju općenito).

Prednost ovog istraživanja je činjenica da se istraživanja ove vrste općenito rjeđe provode među polaznicima stručnog studija sestriinstva, a osobito među studentima sestriinstva u Dubrovniku. Ovaj upitnik možda usmjerava sadašnje studente sestriinstva da razmisle o motivaciji vlastitog rada u budućnosti, kao medicinska sestra-pomagač.

Bitni nedostaci istraživanja su svakako mali broj ispitanika, zbog čega istraživanje ima malu mogućnost generalizacije. Također, važno je naglasiti da svi studenti nisu u radnom odnosu, što je moglo utjecati na rezultate. Dodatno, u ovom slučaju nismo uzeli u obzir niti na kojim

odjelima radi neki pojedinac, i koliko zapravo pomaže bolesniku. Preporuka za buduća istraživanja je da se provede slično istraživanje na bolničkim odjelima, i među osobljem i među bolesnicima i ljudima koji dolaze u posjete bolesnicima, da bismo dobili informacije o njihovim stavovima prema pomaganju. Na temelju provedenog istraživanja, stavove prema aspektima pomaganja mogli bismo promatrati u odnosu na to pomažu li medicinske sestre i ostalo medicinsko osoblje međusobno jedni drugima u obliku pružanja uzajamne podrške, ali isto tako koji su njihovi osobni razlozi zbog kojih su se odlučili na pomagačko zanimanje. Isto tako bi mogli doznati dominantne razloge zbog kojih ljudi, a posebno medicinske sestre najčešće pomažu drugim ljudima. Jedna od smjernica istraživanja moglo bi biti istraživanje da li medicinske sestre tijekom svog radnog vremena /smjene najčešće pomažu primjerice tijekom jutra (dok su im prisutni nadređeni) ili u bilo koje drugo doba dana, kada uistinu pacijentu zatreba njihova pomoć.

Zaključak

Na temelju provedenog istraživanja zaključili smo da nema statistički značajnih razlika u pružanju pomoći drugima među studentima stručnog studija sestrinstva u različitim gradovima, niti u odnosu na dob ispitanika, ni s obzirom na radni staž, niti bračni status. Potvrdili smo sve postavljene nul-hipoteze.

References

1. Krizmanić M. Psihološka i duhovna pomoć pomagačima ,Zagreb: Dobrobit-dobrotvorno udruženje; 1995.
2. Osam razloga zašto je važno pomagati drugima. 2012. Skinuto: 20.04.2012. s: <http://zdravoikorisno.blogspot.com/2012/01/8-razloga-zasto-je-dobro-pomagati.html>
3. Barath A. Kultura, odgoj i zdravlje. Zagreb: Visoka medicinska škola – katedra za zdravstvenu psihologiju; 1995.
4. Čukljek S. Osnove zdravstvene njege - priručnik za studij sestrinstva Zdravstvenog veleučilišta. Zagreb: Zdravstveno veleučilište; 2005.
5. Havelka M. Zdravstvena psihologija. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1990.